

POSTANOWIENIE

10 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 10 sierpnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko E. D. i E. K.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A. K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 24 lutego 2021 r., VI ACa 738/19,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej E. D. koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia powodowi orzeczenia do dnia zapłaty;
3. zasądza od powoda na rzecz E. K. koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia powodowi orzeczenia do dnia zapłaty.

(A.D.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił w całości powództwo A.K. o zasądzenie na jego rzecz od pozwanych E.D. i E.K. solidarnie kwoty 367 837,77 zł. Apelacja powoda została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 lutego 2021 r. Powód wniósł skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż zastrzeżona w § 6 ust. 1a) umowy zbycia udziałów z 3 lutego 2004 r. kara umowna zabezpieczała wykonanie przez pozwane zobowiązania niepieniężnego, a zatem nie naruszała art. 483 k.c., jak błędnie oceniły Sądy *meriti*, przyjmując, że kara ta odnosi się do zobowiązania o charakterze pieniężnym. Skarżący wskazał także, że oczywistość wniesionej

skargi wynika z naruszenia przez Sądy *meriti* zasady swobody umów określonej w art. 353¹ k.c. oraz zasad wykładni umów wynikających z art. 65 § 2 k.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Oczywiste jest tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy sprawy. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych przepisów prawa i być dostrzegalne w sposób oczywisty, na pierwszy rzut oka, co skarżący powinien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego przedsądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, Nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156 oraz z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18). Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Powód nie wykazał rażącego i oczywistego naruszenia art. 483 § 1 k.c., skoro w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że art. 483 § 1 k.c. określa minimalną treść klauzuli umownej zastrzegającej karę umowną, zaś granice kształtowania treści klauzuli wyznacza art. 353¹ k.c. Do koniecznych elementów ważnej klauzuli umownej kreującej obowiązek zapłaty kary umownej należy zaliczyć określenie zobowiązania (albo pojedynczego obowiązku), którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie rodzi obowiązek zapłaty kary oraz określenie sumy pieniężnej mającej stanowić naprawienie szkody wynikającej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 483 § 1 k.c.). Strony umowy korzystają ze swobody w oznaczeniu sumy stanowiącej karę umowną (art. 353¹ k.c.), ich ustalenia muszą być jednak na tyle precyzyjne, aby umożliwiały obiektywne jej oznaczenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja

2021 r., IV CSKP 58/21, OSNC 2021, nr 12, poz. 87 i powołane w nim orzecznictwo). Sąd drugiej instancji trafnie zatem wskazał, że sporne postanowienie umowne jest sprzeczne z art. 483 § 1 k.c., ponieważ nie określa jednoznacznie wysokości kary, skoro strony w umowie określiły jedynie, że pozwane będą zobowiązane do zapłaty kary umownej w wysokości prawomocnie zasądzonych przez sąd od spółki roszczeń oraz zasądzonych kosztów postępowania. Brak jest przesłanek do zakwestionowania oceny Sądu drugiej instancji, że sporny zapis § 6 ust. 1a) umowy nie pozwala na przyjęcie, aby kara zabezpieczała wykonanie przez pozwanych zobowiązania niepieniężnego. Tymczasem na gruncie art. 483 § 1 k.c. nie jest dopuszczalne zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., III CZP 3/19, OSNC 2020, Nr 5, poz. 35 i przywołane w niej wcześniejsze orzecznictwo; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2020 r., IV CSK 579/17). Sądy *meriti* przyjęły, że § 6 ust. 1a) umowy (stanowiący, iż kara umowna należy się wierzycielowi w przypadku wyjścia na jaw okoliczności dotyczących ciężających na spółce zobowiązań, które nie zostały uwzględnione w bilansie za rok obrotowy 2003 oraz w przypadku uzyskania przez zgłaszającego roszczenia do spółki prawomocnego orzeczenia sądowego przeciwko spółce) mógł stać się podstawą zgłoszenia ewentualnych roszczeń finansowych powoda w stosunku do pozwanych na zasadzie dodatkowego zastrzeżenia umownego, które to roszczenia podlegały rozpatrzeniu na podstawie art. 471 k.c. Odnosząc się do roszczenia ewentualnego powoda opartego o art. 471 k.c., a nie do roszczenia o zapłatę kary umownej, Sądy *meriti* wskazały z kolei, że nie było możliwe jego uwzględnienie ze względu na przyczynienie się powoda swoim zachowaniem do wzrostu zadłużenia spółki wobec wierzyciela oraz ze względu na niewykazanie przez powoda, że doznał on szkody wynikającej z zaspokojenia wierzyciela spółki. Skonfrontowanie twierdzeń skarżącego przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego orzeczenia nie potwierdza zatem tezy skarżącego o ewidentnej wadliwości zaskarżonego wyroku i oczywistej zasadności skargi.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn.: Dz. U. Poz. 1800 z późn. zm.) co do pozwanej E.D. oraz § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265) co do pozwanej E.K.

[f.n]